



Commissie voor de
milieueffectrapportage

Gebiedsontwikkeling Groene rivier Well

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

24 mei 2023 / projectnummer: 3729



1 Advies voor de inhoud van het MER

Waterschap Limburg, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Rijkswaterstaat, de provincie Limburg en de gemeente Bergen zijn initiatiefnemers voor de gebiedsontwikkeling Groene Rivier Well langs de Maas. Onderdeel van het plan is het verplaatsen en verhogen van bestaande primaire waterkeringen en het behouden van ruimte voor het rivierbed van de Maas. Hiervoor worden barrières verwijderd en wordt het maaiveld verlaagd, waardoor de Maas bij hoge waterstanden door deze ‘groene rivier’ kan stromen. Verder worden maatregelen genomen voor natuurherstel en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en van de gebruiks- en belevingswaarde voor bewoners. Voordat het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat besluit over de gebiedsontwikkeling worden de effecten hiervan onderzocht in een milieueffectrapport (MER). Het Ministerie heeft de Commissie gevraagd om te adviseren over de inhoud van het op te stellen MER.

Essentiële informatie voor het MER

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- Inzicht in en onderbouwing van de samenhangende opgaven voor systeemherstel, waterveiligheid en beekherstel, inclusief de afwegingsruimte daarbinnen. Geef inzicht in de randvoorwaarden of normen voor waterveiligheid en de doelen voor waterstanddaling en natuurherstel.¹
- Een integrale visie op de gebiedsontwikkeling, gebaseerd op de samenhangende opgaven en op de gewenste ruimtelijk kwaliteit.
- Onderbouwing en beschrijving van de ‘principeoplossing’ en de te onderzoeken varianten, uitgaande van afwegingsruimte binnen de wateropgaven en de integrale visie op de gebiedsontwikkeling. Gebruik duidelijk kaartmateriaal en tekeningen die de opbouw van het plangebied en de te nemen maatregelen goed illustreren (lengte- en dwarsprofielen).
- Inzicht in de mate waarin de verschillende varianten bijdragen aan de doelstellingen van het plan (het doelbereik).
- Inzicht in de positieve en negatieve effecten van de varianten op bodem en water, natuurwaarden, landschap en cultureel erfgoed en de woon- en leefomgeving. Besteed expliciet aandacht aan de effecten van het (agrarisch) grondgebruik op de ecologische kwaliteit van de groene rivier.

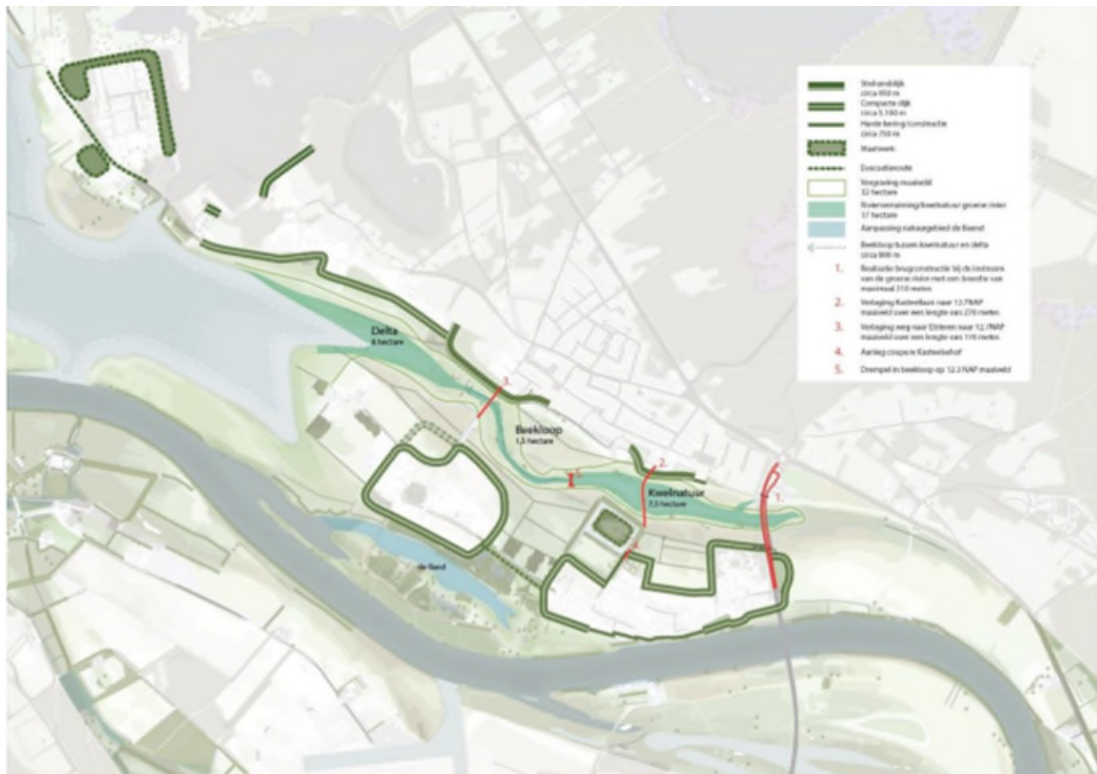
Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling vormen van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. Ze bouwt in haar advies voort op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) en het verkenningenrapport². Ze herhaalt slechts punten die al in de NRD aan de orde

¹ Gezien de samenhang tussen de beekherstelopgave en de overige herstelopgaven voor het Natura 2000-gebied Maasduinen beveelt de Commissie aan om de beekherstelopgave in het MER te verbreden naar een natuurherstelopgave.

² Verkenningenrapport Groene Rivier Well, Waterschap Limburg, gemeente Bergen, provincie Limburg, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 29 november 2022.

komen als dat voor een goed begrip van het advies nodig is of als ze voorstelt de aanpak op onderdelen aan te passen.



Figuur 1: Principe oplossing gebiedsontwikkeling Groene Rivier Well (Bron: NRD)

Aanleiding MER

Voor de gebiedsontwikkeling Groene Rivier Well wordt door de initiatiefnemers een projectbesluit in het kader van de Omgevingswet voorbereid. Voor dit besluit moet een project-MER worden opgesteld, omdat de gebiedsontwikkeling valt onder categorie K4 van bijlage V van het Omgevingsbesluit (werken ter beperking van overstromingen).

Voorafgaand aan de integrale aanpak van de gebiedsontwikkeling vormde het project dijkverbetering Well onderdeel van het Hoogwaterbeschermingsprogramma Noordelijke Maasvallei. Voor de besluitvorming wordt het MIRT-spelregelkader gevolgd, dat onderscheid maakt in de verkenningsfase en de planuitwerkingsfase. Binnen deze fasen vindt op verschillende momenten besluitvorming plaats. Voor de dijkversterking, in combinatie met watersysteemmaatregelen en beekherstel, is in 2017 een verkenning en een m.e.r.-procedure gestart. Aan het einde van de verkenningsfase (2020) heeft het Waterschap – mede op basis van een MER fase 1 – een voorkeursalternatief vastgesteld. Dit voorkeursalternatief is in 2022 gewijzigd.

Het gewijzigde voorkeursalternatief vormt de basis voor de nadere uitwerking van de gebiedsontwikkeling. De project-m.e.r.-procedure maakt onderdeel uit van de planuitwerkingsfase.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen

milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de Minister van Infrastructuur en Waterstaat – besluit over de gebiedsontwikkeling.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3729 op www.commissiener.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Achtergrond, doelstellingen en besluiten

2.1 Achtergrond gebiedsontwikkeling

De NRD en het verkenningenrapport geven een beschrijving van de achtergronden en de historie van de gebiedsontwikkeling. Deze kan grotendeels in het MER worden overgenomen. Voor het oorspronkelijke project ‘dijkverbetering Well’, onderdeel van het Hoogwaterbeschermingsprogramma Noordelijke Maasvallei, is in 2017 een m.e.r.–procedure gestart. In 2020 is een voorkeursalternatief (VKA) vastgesteld, mede op basis van het MER fase 1. De Commissie heeft hierover in 2018 en in 2020 advies uitgebracht.³

Onder andere vanwege het hoge water van 2021 is het VKA later aangepast. De NRD en vooral het verkenningenrapport geven aan welk proces hiervoor is doorlopen en welke afwegingen zijn gemaakt. In grote lijnen wordt het al bestaande concept van de ‘groene rivier’ vervroegd en uitgewerkt in inrichtingsmaatregelen. Waar eerder sprake was van een eerste fase met een accent op dijkversterking, wordt nu uitgegaan van een integrale gebiedsontwikkeling.⁴

Het verkenningenrapport geeft een duidelijke beschrijving en onderbouwing van de aanpassing en verbreding van de doelstellingen (zie paragraaf 2.2 van dit advies) en de aanpassingen in het VKA. De uitgangspunten voor de ‘principeoplossing’ zijn op hoofdlijnen logisch en vanuit de doelstellingen te begrijpen. De gemaakte afwegingen zijn nog niet altijd goed navolgbaar. Zo is niet altijd duidelijk welke rol het milieu- en natuurbelang heeft gespeeld en wat de ‘speelruimte’ is voor alternatieve oplossingen.

2.2 Opgaven en doelen

De NRD en het verkenningenrapport maken onderscheid in drie ‘grote wateropgaven’ en een aantal andere doelstellingen voor de gebiedsontwikkeling. Ten opzichte van het eerdere VKA zijn de wateropgaven bijgesteld en zijn nieuwe doelstellingen toegevoegd. Niet alle doelstellingen zijn kwantitatief of concreet geformuleerd. Doe dit in het MER alsnog en beschrijf daarnaast de ‘hardheid’ en prioritering van de doelstellingen. Dit is van belang voor

³ Advies voor reikwijdte en detailniveau van het MER, 29 mei 2018 en Tussentijds toetsingsadvies over het Milieueffectrapport fase 1, 18 mei 2020. Deze adviezen en de documenten waarop deze zijn gebaseerd zijn te vinden door projectnummer 3294 in te vullen in het zoekvak op www.commissiener.nl.

⁴ Het voorkeursalternatief in 2020 ging vooral uit van dijkversterking in fase 1. In fase 2 zou dan op een later moment het concept van de groene rivier worden gerealiseerd.

het bepalen van de ruimte voor alternatieve oplossingen én voor de te maken afwegingen, bijvoorbeeld als blijkt dat doelstellingen met elkaar conflicteren.

2.2.1 De wateropgaven

Onderbouw de (bandbreedte voor de) systeemopgave

In de NRD zijn het behoud van 85 hectare waterberging in het rivierbed van de Maas en circa 17 cm waterstandsdaling (bij maatgevende hoogwaterstand) ter hoogte van Well als doelstelling opgenomen. Deze doelen zijn niet gebaseerd op een vooraf vastgestelde 'harde' opgave, maar op een inschatting van (maximale) haalbaarheid in het verkenningenrapport. Daarmee is nog niet duidelijk welke minimale eisen worden gesteld aan de systeemopgave.

De systeemopgave voor deze locatie maakt onderdeel uit van de opgave voor de gehele Noordelijke Maasvallei. Een overkoepelende doelstelling voor de waterstanddaling ontbreekt, waardoor doel en afweging per locatie lastig te onderbouwen zijn. Maatregelen die op andere locaties worden of zijn genomen (bijvoorbeeld in het kader van de gebiedsontwikkeling Ooijen–Wanssum) kunnen van invloed zijn op de opgave voor Well en andersom.

Geef in het MER inzicht in de begrenzingen (bandbreedte) voor de te behalen waterstandsdaling, zodat varianten daaraan getoetst kunnen worden. Onderbouw deze op basis van de huidige knelpunten en de toekomstige ontwikkeling daarin, in samenhang met systeemmaatregelen die elders langs de Maas zijn en worden genomen.

Onderbouw de veiligheidsopgave

In de NRD is de veiligheidsopgave niet geconcretiseerd. Gesteld wordt dat niet wordt voldaan aan wettelijke normen, maar de normen zelf worden niet genoemd. Eerder is voor dit traject een overstromingskans vastgesteld van 1/100^e per jaar en een ontwerplevensduur van 50 jaar.⁵ In eerdere adviezen heeft de Commissie benadrukt dat de nieuwe veiligheidsbenadering – die uitgaat van 'meerlaagsveiligheid' – ruimte biedt voor afwijking van gestelde normen. Dit maakt plaatselijk 'maatwerkoplossingen' mogelijk.

Voor het dijktraject Well heeft in 2019 – in opdracht van de provincie Limburg – onderzoek plaatsgevonden naar de normen voor waterveiligheid.⁶ Daaruit bleek dat de norm op dit traject mogelijk verlaagd zou kunnen worden. Mede naar aanleiding van dit onderzoek is advies gevraagd aan de Deltacommissaris. In zijn advies⁷ heeft de Deltacommissaris, mede op grond van het oordeel van de betrokken veiligheidsregio's, aangegeven dat normverlaging onwenselijk is. De NRD en het verkenningenrapport geven hierover geen informatie.

De Commissie adviseert om in het MER de waterveiligheidsnorm en de totstandkoming daarvan te beschrijven en onderbouwen. Breng het beschermingsniveau van de bestaande keringen in beeld, zodat de veiligheidsopgave inzichtelijk wordt. Ga ook in op de mogelijkheden voor een afwijkende levensduur van het ontwerp. Deze benadering kan van invloed zijn op de in beschouwing te nemen varianten voor ligging en dimensies van de dijk,

⁵ De ontwerplevensduur van 50 jaar geldt voor grondoplossingen. Voor constructies wordt uitgegaan van een ontwerplevensduur van 100 jaar.

⁶ Zie het [nieuwsbericht](#) hierover op de website van het waterschap Limburg, gepubliceerd op 25 maart 2020 en de betreffende stukken op de [website](#) van de provincie Limburg.

⁷ Adviesrapport 'Perspectief voor Limburg', gepubliceerd op 9 juni 2021.

voorzieningen voor bereikbaarheid en ontsluiting van geïsoleerde gebieden en andere maatregelen.

Verbreed de beekherstelopgave naar natuurherstelopgave

De Wellse Molenbeek is niet aangewezen als KRW-waterlichaam, maar wel als “natuurbeek” volgens het beleid van waterschap en provincie (provinciaal waterplan 2016–2021). Bovendien stroomt de Wellse Molenbeek door het Natura 2000-gebied Maasduinen. De beek voldoet momenteel niet aan de ecologische doelstellingen die hiervoor gelden. De beek ligt ‘strak’ langs infrastructuur en mist de ruimte voor erosie- en sedimentatieprocessen en voor de beekgebonden habitats die zich onder andere daardoor kunnen ontwikkelen. Ecologische uitwisseling met de Maas wordt gehinderd door een stuw en bodemvallen in het mondingsgebied van de beek.

Het Natura 2000-gebied Maasduinen kent veel meer problemen dan het gebied rondom de Wellse Molenbeek. Zo kampt het met een hoge stikstofbelasting, verdroging en versnippering, onder andere door 20^{ste} eeuwse ontginning van vennen, venen en andere natte laagten binnen het gebied. Deze problemen zijn door de provincie geanalyseerd en uitgediept in een natuurdoelanalyse (NDA) voor het gebied. De oplossingsrichtingen hiervoor moeten landen in een gebiedsprogramma, dat past in het beleid van het overkoepelende Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG).

Geef in het MER inzicht in de wisselwerking die de Natura 2000-herstelopgave heeft, of kán hebben, met de Wellse Molenbeek en met het plangebied Groene Rivier Well als geheel. Een specifiek aandachtspunt hierbij is of (hydrologisch) systeemherstel van de Maasduinen het regime van de Wellse Molenbeek kan veranderen. De Commissie adviseert de beekherstelopgave in het MER daarmee verder uit te werken en te verbreden naar een natuurherstelopgave. Laat zien hoe de ‘macrogradiënt’ van hoogterras naar laagterras en de rivier het best tot uitdrukking kan komen in de natuur. Doe dit in samenhang met de veiligheidsopgave en systeemopgaven en met de overige doelstellingen voor de gebiedsontwikkeling.

2.2.2 Overige doelstellingen en ruimtelijk kwaliteitskader

Uitgangspunten voor de gebiedsontwikkeling zijn in 2017 al vastgelegd in een ruimtelijk kwaliteitskader.⁸ De visie en leidende principes die hieruit voortkomen hadden vooral betrekking op de locatie en vormgeving van de dijken.

Voor de gebiedsontwikkeling Groene Rivier Well wordt inmiddels uitgegaan van een veel ingrijpender transformatie van het gebied. Het gebied van het laagterras dat al eeuwenlang bewoond wordt en is ingericht als agrarisch cultuurlandschap⁹ zal veel meer het karakter van een rivierlandschap krijgen, met daarin als eilanden vormgegeven woonclaves. Deze verandering kan enerzijds leiden tot verlies van bestaande kwaliteiten, zoals maasheggen en laanbeplantingen, maar biedt anderzijds kansen voor nieuwe kwaliteiten.

⁸ Hoogwaterbeschermingsprogramma Noordelijke Maasvallei, visie & leidende principes ruimtelijke kwaliteit, 2017/2019.

⁹ In de huidige situatie wordt het gebied voornamelijk gebruikt voor maïsteelt en door een bosbessenkwekerij.

Vanwege de aanpassing van de 'scope' van de gebiedsontwikkeling heeft de stuurgroep¹⁰ een aantal aanvullende doelstellingen geformuleerd:

- landschappelijke herkenbaarheid, samenhang, cultuurhistorische identiteit en soortenrijkdom;
- versterken gebruiks- en belevingswaarde (toegankelijkheid);
- duurzaamheid (bestaande gebiedskwaliteit, gebiedseigen grond, robuust, natuurinclusieve voedselproductie).

Op basis van deze specifieke doelen zal een nieuw ruimtelijk kwaliteitskader worden opgesteld. Benoem daarbij wat die landschappelijke herkenbaarheid in de nieuwe situatie zou kunnen zijn en welke maatregelen dat streefbeeld ondersteunen. De Commissie beveelt aan dit nieuwe kader vroeg in het proces op te stellen en af te stemmen met alle betrokken partijen. Gebruik dit kader om tot een samenhangende visie op de verschillende opgaven en doelen te komen. Geef daarbij de hardheid en de afwegingsruimte van de randvoorwaarden en uitgangspunten aan. Denk aan waardevolle elementen of structuren die zeker behouden moeten blijven (waaronder waardevolle beplanting) en nieuwe waarden die minimaal gerealiseerd moeten worden (bijvoorbeeld de ecologische kwaliteit van de natte milieus in de groene rivier). Dit bepaalt mede de ruimte voor het onderzoeken van varianten.

2.2.3 Meekoppelkansen

Paragraaf 2.4 van de NRD geeft aan dat er kansen zijn om door middel van de gebiedsontwikkeling extra kwaliteiten of nieuwe functies toe te voegen of om andere projecten in samenhang op te pakken. In de NRD wordt beschreven hoe in samenhang met de dijkversterking in de vorm van een demontabele kering het dorpsplein van Well een betere verblijfskwaliteit en uitzicht over de Maas kan krijgen. Andere kansen zijn nog niet in beeld, maar het is passend bij deze gebiedsontwikkeling om actief op zoek te gaan naar kansen die de ruimtelijke en ecologische kwaliteit van het gebied verbeteren.

Breng in het MER per meekoppelproject concreet de kansen in beeld en geef (indien voldoende concreet) aan hoe deze kansen in vervolgfases worden uitgewerkt, eventueel ook in het kader van mitigatie/compensatie. Geef daarnaast aan hoe deze meekoppelkansen zich verhouden tot de doelstellingen van het project en hoe deze zich verhouden tot het (nieuwe) ruimtelijke kwaliteitskader.

2.3 Beleidskader en besluitvorming

Geef in het MER aan welke wet- en regelgeving en welk beleid relevant is voor het voornemen en of het voornemen kan voldoen aan de randvoorwaarden die hieruit voortkomen. Ga daarbij in ieder geval in op:

- Europese regelgeving, waaronder de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water;
- relevante nationale wetgeving, waaronder de Wet natuurbescherming en de Waterwet/Omgevingswet;
- relevant nationaal beleid, zoals het Deltaprogramma Maas, de Beleidslijn Grote Rivieren, Programma Integraal Riviermanagement (IRM) en Nationaal Programma Landelijk Gebied

¹⁰ De stuurgroep gebiedsontwikkeling Groene Rivier Well is in 2021 in het leven geroepen, met daarin vertegenwoordiging van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Rijkswaterstaat, provincie Limburg, gemeente Bergen en Waterschap Limburg.

- relevant waterbeleid van Provincie en Waterschap Limburg;
- provinciaal natuurbeleid, vooral over de status van de natuurbeek en de ontwikkeling van het Nationaal Natuurnetwerk. Zoals eerder aangeven is hierbij vooral het provinciale gebiedsprogramma (PPLG) relevant, in samenhang met de Natura 2000-opgaven voor (onder andere) de Maasduinen.

De m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor de goedkeuring van het projectbesluit Omgevingswet.¹¹ Daarnaast zullen andere besluiten genomen worden voor de realisatie van het voornemen. Geef aan welke besluiten dit zijn, wie daarvoor het bevoegde gezag is en wat globaal de tijdsplanning is.

3 Voornemen en varianten

3.1 Algemeen

Beschrijf de voorgenomen activiteiten zo uitgebreid als nodig is om een goede effectbeschrijving mogelijk te maken. Geef inzicht in de activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase (aanleg/inrichting) en de eindsituatie (beheer, onderhoud en gebruik). Besteed aandacht aan de fasering en doorlooptijd van de uitvoering, de herkomst en aan- en afvoer van materiaal.

Maak voor het in beeld brengen van de huidige situatie in het plangebied gebruik van duidelijk kaartmateriaal en lengte- en dwarsprofielen, die een beter inzicht geven dan de figuren die in het verkenningenrapport zijn gebruikt.¹² Een goed beeld van de specifieke kenmerken van het plangebied (reliëf, landgebruik, bebouwing, infrastructuur, cultuurhistorische objecten, landschappelijke structuren, natuurwaarden en waterlopen) is van groot belang om de effecten van de ingrepen goed te kunnen begrijpen. Zoom specifiek in op locaties waar varianten zich van elkaar onderscheiden en waar zich lokaal knelpunten of kansen kunnen voordoen.

3.2 Onderbouwing principeoplossing en ruimte voor varianten

De NRD bevat op basis van het verkenningenrapport een principeoplossing voor de gebiedsontwikkeling. Het verkenningenrapport beschrijft een groot aantal maatregelen die in grote lijnen logisch lijken vanuit de opgaven, maar waarvan niet alle gemaakte keuzes goed navolgbaar zijn. Zo is niet duidelijk waar de diepte van de maaiveldverlaging, maatregelen in

¹¹ De Omgevingswet wordt naar verwachting op 1 januari 2024 van kracht. Tot die tijd is de Waterwet van toepassing en is sprake van een Projectplan Waterwet.

¹² De kaartbeelden die in het verkenningenrapport zijn gebruikt zijn deels overgenomen uit het MER fase 1 voor de dijkverbetering Well. Zoals de Commissie in haar tussentijdse advies over dit MER fase 1 aangaf, bevatte dit vooral schematische kaartbeelden zonder duidelijke referenties naar de bestaande topografie. Daardoor waren alternatieven en varianten vaak niet goed leesbaar, en waren gemaakte keuzes in het voorkeursalternatief niet eenvoudig te begrijpen. Verder ontbraken dwars- en lengteprofielen die een beeld geven van het bestaande en toekomstige reliëf en de hoogte van de dijken.

het natuurgebied De Band en de breedte van de onderdoorgang van de provinciale weg (N270) op zijn gebaseerd en welke ruimte er is om hiervan af te wijken.¹³

Tijdens het locatiebezoek¹⁴ bleek dat reeds gedetailleerde berekeningen zijn uitgevoerd, waarmee per maatregel vastgesteld kan worden wat het effect is op de hoogwaterstand van de Maas. Gebruik deze analyses om de beoogde maatregelen, inclusief de omvang en de dimensies daarvan, te onderbouwen. Geef inzicht in de relatie tussen de (dimensies van de) maatregel en het effect op de waterstanddaling, zodat dit kan worden afgewogen tegen de omgevingseffecten.

Geef op basis hiervan een onderbouwing van de 'principeoplossing' en de speelruimte voor de te onderzoeken varianten. De Commissie geeft in overweging om de principeoplossing die uitgaat van 17 cm waterstandsdaling te vergelijken met een of meerdere varianten met minder ingrijpende maatregelen (zie volgende paragraaf). Die gaan dan uit van minder waterstanddaling, maar zullen ook minder ingrijpende gevolgen voor de omgeving hebben en meer ruimte bieden voor vegetatieontwikkeling in de groene rivier of in het natuurgebied De Band.

3.3 Varianten

Paragraaf 3.2 van de NRD geeft aan op welke onderdelen van de principeoplossing varianten worden voorzien, maar beschrijft nog geen concrete varianten. Zoals eerder aangegeven zal de speelruimte voor varianten vooral afhangen van de 'hardheid' van de doelstellingen voor waterstandsverlaging en de randvoorwaarden die daaruit voortkomen.

Voor de ontwikkeling van varianten (voor bouwstenen binnen het voorkeursalternatief) heeft de Commissie de volgende aandachtspunten en aanbevelingen:

- **Ligging van de dijken.** Onderzoek mogelijke varianten voor de ligging van de dijken zodat deze 'op een logische plek' (vanzelfsprekende dijken, landschap leidend) komen te liggen, zowel vanuit de wateropgaven als vanuit ruimtelijke kwaliteit. Besteed hierbij specifiek aandacht aan de vormgeving van de 'eilanden' Oud-Well en Elsteren.¹⁵ Betrek daarbij ook de meekoppelkansen voor verbetering van de relatie met de Maas bij het plein bij de begraafplaats.
- **Positie Kasteel Well.** Onderzoek een of meer varianten voor de landschappelijke aansluiting van de nieuwe dijk rond Oud Well op de enclave van Kasteel Well.
- **Sparen beplanting.** Onderzoek een of meer varianten die uitgaat van het zoveel mogelijk sparen van bestaande waardevolle laan- en parkbeplanting.
- **Natuurgebied De Band.** Onderzoek een of meer varianten voor het natuurgebied De Band, dat onderdeel uitmaakt van de 'goudgroene en zilvergroene natuurzone' van het

¹³ Ter illustratie:

- In afwijking van het eerdere VKA wordt doorstroming in het natuurgebied De Band verbeterd door rivierverruimende maatregelen. Het is onduidelijk welke waterstanddaling bij welke (omvang van) maatregelen hiermee wordt verkregen. Dit is temeer van belang omdat De Band onderdeel uitmaakt van het Nationaal Natuurnetwerk.
- Het verkenningenrapport stelt dat verlenging van de onderdoorgang van de N270 met 25 meter (van 185 naar 210 meter) leidt tot 1 cm waterstanddaling. Het is onduidelijk welke effecten en kosten dit met zich meebrengt.

¹⁴ De Commissie heeft op 6 april 2023 een bezoek gebracht aan het plangebied, waarbij door de initiatiefnemers een toelichting op het voornemen is gegeven,

¹⁵ In het eerdere MER fase 1 zijn reeds varianten voor de waterkering langs de Maas in Oud Well onderzocht.

Natuurnetwerk Nederland. Ga op basis van de huidige kwaliteiten na of rivierverruimende maatregelen de ecologische ontwikkeling van het gebied kunnen versterken of juist niet.

- **Grondgebruik.** Onderzoek varianten voor het grondgebruik binnen de Groene Rivier. In de NRD wordt gesproken over 'natuurinclusieve voedselproductie'. De uitgangspunten daarvoor, zoals de mate waarin bemesting en/of gewasbescherming wordt toegestaan, zijn nog niet duidelijk. Dit is vooral van belang met het oog op de realisatie van de beoogde kwelafhankelijke natuur, die sterk afhankelijk is van een voedselarme (grond)waterkwaliteit en de afwezigheid van drainage.
- **Wellse Molenbeek.** De NRD geeft aan dat varianten voor de ligging van de Wellse Molenbeek binnen de Groene Rivier worden onderzocht. In het oorspronkelijke VKA sloot de beek rechtstreeks aan op de Maas. In het aangepaste VKA volgt de beek het tracé van de Groene Rivier en stroomt deze eerst door de zandwinplas van het Maaspark Well, voordat deze de Maas bereikt. Deze diepe plas heeft vooral een toeristisch-recreatieve functie. Voor varianten waarin de beek uitmondt in de diepe plas, is van belang welke invloed dit heeft op het ecologisch functioneren van de beek, in wisselwerking met de Maas.
- **Kwelmoeras.** Besteed aandacht aan de wisselwerking met het kwelmoeras: zo is relevant of de benedenloop van de beek mag opgaan in het moeras (dit betekent mogelijk het loslaten van de KRW maatlat voor stromende wateren, R4) en of de benedenloop/het kwelmoeras/de groene rivier ruimte bieden voor het plaatselijk ontwikkelen van struweel en (broek)bos, die passen bij het ecosysteem.
- **Uitvoering en fasering.** Onderzoek varianten voor de uitvoering en fasering van de gebiedsontwikkeling, inclusief tijdelijke voorzieningen. Zo moet voor de werkzaamheden aan de N270 (aanpassing lengteprofiel en creëren van de onderdoorgang) een tijdelijke aansluiting en omleidingsroute worden gerealiseerd. Afhankelijk van de ligging hiervan treden effecten op ter plaatse van de 'parktuin' van Eldershof en/of door het kappen van bomen en andere beplanting.

3.4 Referentiesituatie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten.

Voor zover toekomstige ontwikkelingen nog onzeker zijn kan in het MER gebruik worden gemaakt van een gevoeligheidsanalyse. Dit is alleen relevant als deze ontwikkelingen van invloed kunnen zijn op het te nemen besluit of andersom. De uitvoering van het hoogwaterbeschermingsprogramma voor de Noordelijke Maasvallei behoort niet tot de autonome ontwikkeling. Onderlinge afstemming tussen de verschillende deelprojecten is wel van groot belang.

4 Beoordelingskader

4.1 Algemeen

In paragraaf 4.3 van de NRD is een tabel opgenomen die een beeld geeft van het te hanteren beoordelingskader. Daarin wordt expliciet onderscheid gemaakt tussen 'doelbereik' en overige effecten. Zoals eerder aangegeven is het voor de te maken afwegingen belangrijk om per maatregel goed inzicht te hebben in het doelbereik voor de systeemopgave (aantal centimeters waterstanddaling). Houd daarnaast in algemene zin rekening met de volgende aandachtspunten:

- de milieugevolgen dienen waar relevant te worden gekwantificeerd;
- maak een duidelijk onderscheid tussen de effecten in de realisatiefase (aanleg/inrichting) en de eindsituatie (beheer, onderhoud en gebruik);
- motiveer voor de verschillende thema's de omvang van het gehanteerde studiegebied;
- besteed aandacht aan cumulatie van effecten;
- onderbouw indien aan de orde de keuze van rekenregels/-modellen en van de gegevens waarmee de effecten van het voornemen worden bepaald. Ga ook in op de onzekerheden in deze bepaling;
- geef aan welke mitigerende maatregelen mogelijk zijn en in welke mate hierbij de effecten verminderd worden.

4.2 Bodem en (grond)water

Besteed in het MER aandacht aan:

- de bestaande kwaliteit van de te vergraven bovengrond en de effecten hiervan in het geval van een eventuele afvoer ervan;
- de benodigde hoeveelheden grond, de herkomst en de kwaliteit ervan (fysisch en chemisch), inclusief de logistiek van aan- en afvoer en eventueel hiervoor benodigde depots;
- zettingsgevoeligheid van de bodem zowel ter plaatse van de dijkvakken als in de directe omgeving en de mogelijke gevolgen voor aanwezige bebouwing;
- eventueel aanwezige (lokale) bodemverontreinigingen en de wijze waarop hiermee wordt omgegaan;
- veranderingen in grondwaterstanden en -stromingen (kwel), met name binnendijks van de bestaande keringen en de ingedijkte kernen van Elsteren en Oud Well; geef aan hoe met deze effecten kan worden omgegaan.

4.3 Natuur

Algemeen

Geef een algemeen beeld van de natuur in het plan- en studiegebied. Geef daartoe een globale landschapsecologische/ ecohydrologische analyse van het studiegebied en eventueel van verschillende landschapstypes daarbinnen.¹⁶ Geef waardevolle gebiedsdelen op kaart aan. Geef (per deelgebied) een algemeen beeld van de belangrijkste processen en problemen,

¹⁶ Een landschapsecologische systeemanalyse (LESA) kan worden gebruikt om de analyse uit te voeren; mogelijk kan daarvoor worden voortgebouwd op de natuurdoelanalyse (NDA) van de Maasduinen.

de natuurwaarden, de verschillende leefgebieden en de aanwezige soortgroepen. Geef vervolgens aan welke kenmerkende habitattypen en soorten aanwezig zijn, en wat de onderlinge relaties zijn.¹⁷

Beschrijf de autonome ontwikkeling van de natuur in het studiegebied. Geef aan voor welke dieren en planten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen. Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen.

Het project kan gevolgen hebben voor beschermde natuurgebieden, zoals het Natura 2000-gebied Maasduinen en gebieden die onderdeel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland, zoals De Band bij Elsteren. Daarnaast kan de gebiedsontwikkeling van invloed zijn op de kwaliteit van het leefgebied van beschermde soorten. Het voornemen biedt de natuur ook kansen, zoals de ontwikkeling van (kwel)natuur in de Groene Rivier in samenhang met de Wellse Molenbeek en versterking van natuurwaarden in het natuurgebied De Band. Beschrijf en beoordeel ook de positieve effecten van het voornemen in het MER.

Natura 2000-gebied Maasduinen

Onderzoek of het project gevolgen heeft voor het Natura 2000-gebied Maasduinen. Gebruik (voor zover mogelijk) de natuurdoelanalyse en het gebiedsprogramma in het kader van het NPLG om te beoordelen in hoeverre maatregelen in het Natura 2000-gebied van invloed zijn op het plangebied. Als op grond van objectieve gegevens niet worden uitgesloten dat het voornemen, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebieden. Dan moet een Passende beoordeling opgesteld worden, waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied. De Commissie adviseert om de Passende beoordeling op te nemen in het MER, zodat alle milieu-informatie over het plan of project bij elkaar staat.¹⁸

Nationaal Natuurnetwerk (NNN)

Het provinciale beleid voor het NNN maakt onderscheid tussen goudgroene en zilvergroene natuurzones en bronsgroene landschapszones. Elk van deze gebieden komt in het plan- en studiegebied voor. Geef de ligging van het NNN duidelijk aan op kaart en maak op deze kaart inzichtelijk hoe de grenzen zich verhouden tot het plangebied. Beschrijf de voorkomende natuurbeheertypen¹⁹ en/of habitats en actuele en/of beoogde wezenlijke kenmerken en waarden.

Ga in het MER in op de effecten op het NNN en geef aan welke effecten de gebiedsontwikkeling heeft op de doelen van die gebieden. Wanneer aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden kan optreden, geef dan een beschouwing van mogelijke mitigerende maatregelen. Toets de ingreep aan het 'nee, tenzij' beginsel voor het NNN zoals

¹⁷ Benut hiervoor de (eventueel) beschikbare informatie uit bijvoorbeeld de natuurdoelanalyses Natura 2000 en/of de gebiedsprogramma's NPLG.

¹⁸ Onderzoek in de Passende beoordeling of het zeker is dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast. In de Passende beoordeling mogen bij deze beoordeling mitigerende maatregelen worden meegenomen. Uit de wetgeving volgt dat een project of plan alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de ADC-toets met succes wordt doorlopen. De ADC-toets bestaat op grond van artikel 2.8 van de Wet natuurbescherming uit de volgende vragen: A: is er een alternatieve oplossing voorhanden? D: dient de activiteit een dwingende reden van groot algemeen belang? C: zijn compenserende maatregelen mogelijk om de gevolgen teniet te doen?

¹⁹ <http://www.portaalnatuurenlanschap.nl/themas/overzicht-typen-natuur-en-landschap/natuurtypen/>

opgenomen in het provinciale beleid. Als compensatie nodig is, dient te worden aangegeven hoe deze wordt vormgegeven.

Stikstofdepositie

Stikstofdepositie is een belangrijke oorzaak van de achteruitgang van de biodiversiteit in Nederland. Het voornemen kan in de realisatiefase mogelijk een toename van stikstofdepositie op al overbelaste Natura 2000-gebieden en NNN-gebieden veroorzaken. Dit kan leiden tot aantasting van natuurlijke kenmerken van deze gebieden.

Beschrijf in het MER de gevolgen van de vermestende en verzurende deposities op Natura 2000-gebieden en NNN-gebieden en houd rekening met cumulatie. Maak stikstofberekeningen met AERIUS en presenteer:

- de achtergrondconcentraties van de belangrijkste verzurende en vermestende stoffen in het gebied;
- de voor verzuring gevoelige habitattypen en de kritische depositiewaarde;
- de toename aan stikstofdepositie van het voornemen afzonderlijk en in cumulatie;
- de mogelijke (verdere) overschrijding van de kritische depositiewaarden.

Compensatie van bos- en houtopstanden

Geef de ligging en het areaal van de bosgebieden en houtopstanden aan in het plangebied. Beschrijf oppervlakteverlies of -winst (bijvoorbeeld bij ooibosontwikkeling in combinatie met de systeemopgave) van de houtopstanden per alternatief.

Beschermde soorten

Beschrijf de beschermde soorten²⁰ in het studiegebied voor zover die door het voornemen beïnvloed kunnen worden. Doe dit voor zover relevant voor de aanleg- en eindfase afzonderlijk. Geef deze aan op kaart²¹ en geef aan of de beschikbare gegevens volledig zijn. Beschrijf per relevante soort in hoeverre verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden en wat de gevolgen kunnen zijn voor de gunstige staat van instandhouding. Houd daarbij rekening met mitigerende en eventueel compenserende maatregelen. Motiveer, indien een ontheffing nodig is, op grond waarvan wordt verondersteld dat die wordt verleend.

4.4 Landschap en cultureel erfgoed

Beschrijf voor het studiegebied de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het dijktraject en de directe omgeving. Schets daarbij de historische ontwikkeling die het gebied heeft doorgemaakt als context voor de voorgestelde gebiedsontwikkeling. Maak een ruimtelijke analyse van de huidige landschapsstructuur en benoem daarin de randvoorwaarden en kansen voor de toekomstige ontwikkeling.

Besteed voor wat betreft cultuurhistorie ook aandacht aan de volgende facetten:

- Archeologische (verwachtings)waarden;
- Gebouwd erfgoed, zoals Oud Well, Elsteren, Kasteel van Well en de kapel met kerkhof;
- Historische landschapselementen, zoals terrasranden, maasheggen en laanbeplantingen.

²⁰ Relevante soorten van artikel 3.1 (vogels), artikel 3.5 (m.n. habitatrichtlijnsoorten) en artikel 3.10 (overige nationaal beschermde soorten). Bij vogels kan aanvullend getoetst worden aan soorten met jaarrond beschermde nesten.

²¹ Bij vogelsoorten kan eventueel gewerkt worden met dichtheidskaarten.

Beschrijf hoe deze en andere waarden door het voornemen zullen worden beïnvloed en welke mogelijkheden er zijn om de negatieve gevolgen voor landschap en cultuurhistorie te minimaliseren.

Bij ingrepen die door hun aard en schaal grote en onomkeerbare effecten hebben op hun omgeving, is het van belang de negatieve effecten op bestaande landschappelijke waarden los te beschouwen van eventuele positieve effecten van het voornemen. Anders kan uit de dan resulterende neutrale of licht negatieve score in de effectbeoordeling ten onrechte de indruk ontstaan, dat er geen effecten/veranderingen zijn. Hanteer daarom bij de effectbeschrijving afzonderlijke criteria voor 'landschappelijke effecten' en 'ruimtelijke kwaliteit'. Beoordeel met het laatste criterium op basis van het (nieuwe) Ruimtelijke Kwaliteitskader de waarden van de nieuwe situatie (terraslandschap wordt rivierlandschap).

Maak de effecten (positief, negatief) inzichtelijk aan de hand van visualisaties. Voer de visualisaties bij voorkeur uit in de vorm van vergelijkingen tussen 'nu' en 'straks' vanaf steeds dezelfde gezichtspunten, bijvoorbeeld veel gebruikte verblijfplaatsen of routes.

Specifieke aandachtspunten zijn de vormgeving van de dijk langs de dorpsrand van Oud Well als 'dorpsdijk' waarbij het contact met de Maas behouden blijft en de wijze waarop de dijkversterking rond kasteel Well vorm krijgt. De ligging van het Kasteel Well en Oud Well los van de terrasrand en van de dorpskern van Well zijn kenmerkend en moeten in de waardering van 'Landschap leidend' in beschouwing worden genomen.

4.5 Woon- en leefomgeving

Lucht, geluid en trillingen

Beschrijf voor de realisatiefase de effecten van lucht, (laagfrequent) geluid en trillingshinder op het woon- en leefmilieu. Geef aan of de effecten passen binnen de wettelijke kaders en of er gezondheidseffecten optreden. Indien er (negatieve) veranderingen optreden geef dan aan of mitigerende maatregelen mogelijk zijn om effecten te beperken.

Verkeer

Beschrijf op basis van een (indicatieve) grondbalans en grondstromenplan de onderscheidende verkeerseffecten en de (verwachte) vervoersbewegingen die plaatsvinden in de realisatiefase. Geef aan of vervoer via het water mogelijkheden biedt. Ga in op de mogelijke gevolgen voor de verkeerscirculatie, verkeersveiligheid en de bereikbaarheid van woningen en aanliggende percelen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Yttje Feddes

ir. Casper van der Giessen

drs. Pieter Jongejans (secretaris)

drs. Allard van Leerdam

Marja van der Tas (voorzitter)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

Projectbesluit (in het kader van de Omgevingswet).

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. Bijlage V van het Omgevingsbesluit onder de Omgevingswet, de opvolger van onderdelen C en D van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage, geeft aan om welke activiteiten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit K4, “werken ter beperking van overstromingen”. Daarom wordt een project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat.

Initiatiefnemer besluit

Waterschap Limburg, in samenwerking met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Rijkswaterstaat, de Provincie Limburg en de gemeente Bergen.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3729](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

